

УДК 336.1

Шликова В. О., к.е.н., ст. досл.,
Полякова О. Ю., к.е.н., доцент,
ДННУ «Академія фінансового управління»,
НДЦ ІПР НАН України

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: ПОТОЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Обсяги та перелік механізмів зовнішнього фінансування відновлення економіки України мають тенденцію до збільшення, однак, як відзначається у Звіті Національного банку (грудень 2023 р.), для швидкого зростання економіки необхідними є вищі інвестиції [1]. У цьому контексті актуальним є всебічний аналіз прийнятого 29 лютого 2024 року Регламенту Європейського Парламенту та Ради, який визначає цілі започаткованої Програми для України на 2024-2027 роки [2].

Відповідно до Регламенту, підтримка України буде здійснюватися за такими основними компонентами: фінансова підтримка для проведення реформ та здійснення інвестицій з метою реалізації «Плану України», підтримки макрофінансової стабільності в країні; спеціальна Інвестиційна програма для України, яка спрямована на підтримку інвестицій та забезпечення доступу до фінансування; технічна допомога та підтримка у розробці та впровадженні реформ, пов'язаних із вступом до ЄС, сприяння розвитку адміністративної спроможності, субсидування витрат на запозичення, створення резервів та інші відповідні види діяльності.

Отже, друга складова спрямована саме на підтримку забезпечення доступу до фінансування та інвестицій у рамках спеціальної інвестиційної програми (ст.1, ч.2.(b)). Важливим у започаткуванні Фонду є те, що він не замінює вже існуючі види підтримки, а є додатковим інструментом (ст. 4).

Структура розподілу фінансування наведена на рис. 1.

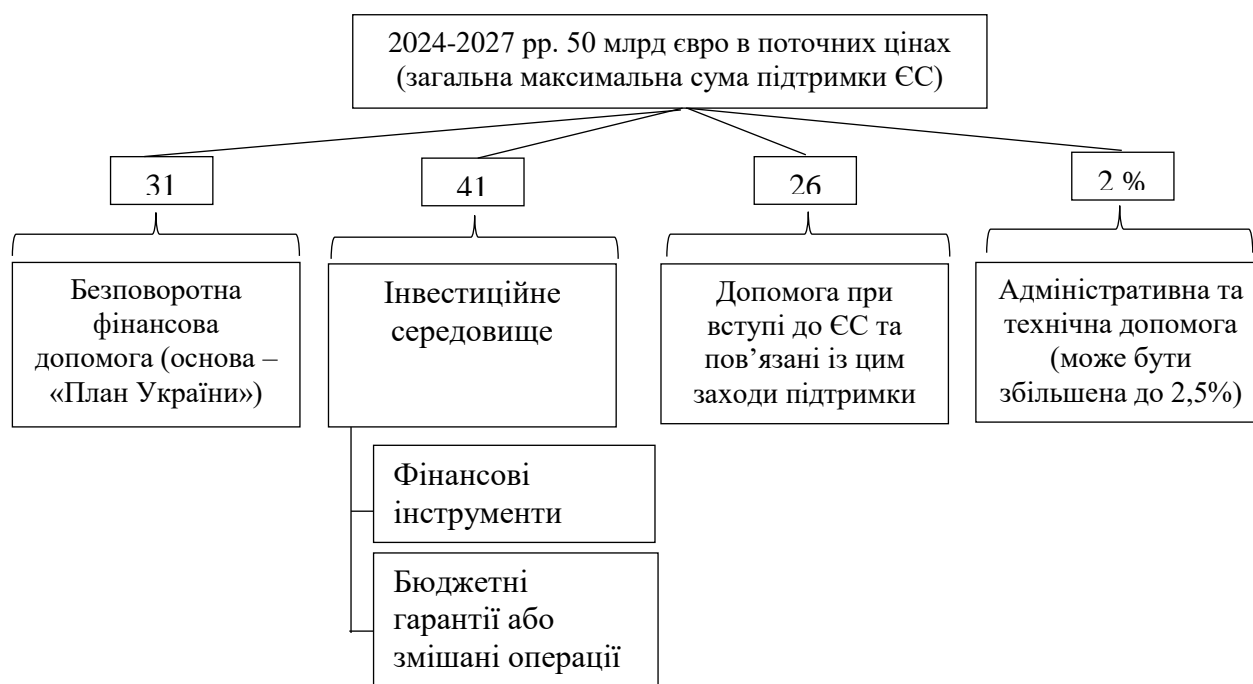

Рис. 1. Орієнтовний розподіл бюджету Фонду.

Загальною метою створення Фонду у частині підтримки інвестицій (ст. 3 Регламенту) є подолання, зокрема, економічних наслідків воєнної агресії проти України, сприяння мирному відновленню, реконструкції, реставрації та модернізації країни. Серед конкретних цілей Фонду відзначимо досягнення стабільного інвестиційного середовища. Окремо наголошується як мета – сприяння науці та дослідженням, зміцнення стратегічних секторів економіки, доступ до фінансування та інновацій незалежно від розміру компаній.

В рамках проведення аналізу Регламенту здійснено співставлення характеристик інвестиційної політики України з умовами Регламенту та надана характеристика потенційних коротко-, середньо- та довгострокових фінансових ефектів у рамках Регламенту.

Проведений аналіз документу дозволив сформулювати наступні висновки:

- застосування інструментів, передбачених Регламентом, дозволить розв'язати проблеми інвестування для відбудови інфраструктури, знищеної та пошкодженої воєнними діями, сприятиме підвищенню фінансовою стабільності

державного та місцевих бюджетів, зокрема, завдяки тому, що 20% коштів передбачено для потреб регіонів;

- екологічна, енергостійка та енергоефективна спрямованість інвестицій, передбачена Регламентом, вимагає запровадження відповідних інструментів стимулювання, що може мати негативний вплив на бюджети у короткостроковій перспективі, пов'язаний з наданням пільг чи преференцій;

- використання грантових та кредитних програм згідно з Регламентом матиме як безпосередні бюджетні ефекти, так і опосередковані: безпосередні пов'язані із зниженням тиску на бюджети та розширенням можливостей фінансування проєктів відбудови, опосередковані визначаються підвищенням загальної інвестиційної привабливості;

- у середньостроковому періоді державний бюджет відчуватиме негативні наслідки кредитної угоди через необхідність погашення кредиту. Боргова стійкість України у середньостроковому періоді визначатиметься темпами відновлення, подальшого зростання економіки країни, особливо її експортного потенціалу;

- спрямування 15 % грантових коштів на підтримку мікро-, малого та середнього підприємництва має зменшити тиск на фонди соціального страхування за рахунок забезпечення зайнятості, зокрема самозайнятості, та збільшити надходження до цих фондів і меншою мірою до бюджетів;

- оскільки в Регламенті підкреслюється важливість врахування конкретних потреб регіонів у відновленні, реконструкції, реформуванні, модернізації та децентралізації, то потребує врегулювання на законодавчому рівні в Україні можливостей регіонів щодо інвестиційної діяльності.

Література

1. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2023 року. Національний банк України. 50 с. [Електронне видання]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=8
2. REGULATION (EU) 2024/792 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. [Електронне видання]. – Режим доступу: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>